

Δημιουργική ανάγνωση λογοτεχνικού βιβλίου στο δημοτικό σχολείο:

η σημαντικότητα της ολοκλήρωσης ενός βιβλίου και
δράσεις φιλιαναγνωσίας που σχετίζονται με αυτό

Δήμητρα Χαραλάμπους
Εκπαιδευτικός - Συγγραφέας

Παιχνίδια γνωριμίας με τα βιβλία

- Απλώστε τα βιβλία στο χαλί και εντοπίστε σημαντικά τους στοιχεία (τίτλο, συγγραφέα, εκδοτικό οίκο, κατηγορία, ηλικίες αναγνωστών, εικονογράφο κτλ.)
- Διαλέξτε μια ομάδα 6 βιβλίων που πληρούν ένα συγκεκριμένο κριτήριο. Οι υπόλοιποι θα δοκιμάσουν να μαντέψουν ποιο είναι το κριτήριο που θέσατε...
- Νικήτρια είναι η ομάδα που θα εντοπίσει το κριτήριο με όσο το δυνατό λιγότερες ερωτήσεις.

Προσοχή: Οι ερωτήσεις που θα τίθενται κάθε φορά στην ομάδα που διαγωνίζεται θα πρέπει να απαντιούνται με ένα ΝΑΙ ή ένα ΟΧΙ.

π.χ. Το κριτήριό σας έχει να κάνει με την έκταση των βιβλίων;

Βιβλία Κύπριων συγγραφέων

Βιβλία από τον ίδιο εκδοτικό οίκο

Βιβλία Μυστηρίου (παρόμοιο περιεχόμενο)

Παραμύθια...

- Περιέχουν μυθικά στοιχεία (νεράιδες, μάγισσες, γοργόνες, ξωτικά, δράκους)
- Αόριστος χρόνος και τόπος δράσης (Ζούσε κάποτε σε μια μακρινή χώρα...)
- Το καλό εναντίον του κακού
- Ο πιο αδύναμος στο τέλος νικά
- Ήρεμη εισαγωγή, ακολουθεί η κορύφωση και κλείνουν ήρεμα

Παραμυθιών ... δράσεις

Ενδιαφέροντες τρόποι να μετατρέψεις τα παιδιά από παθητικούς και αφηρημένους αναγνώστες :

→ σε ενεργητικούς και ... περίεργους αναγνώστες

→ σε αναγνώστες που συνδιαλέγονται δημιουργικά με το κείμενο

→ σε αναγνώστες που προεκτείνουν δημιουργικά αυτό που έχουν διαβάσει

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1

Δίνουμε ένα έναυσμα από τη θεωρία της αφήγησης

Υπάρχουν στα βιβλία μας τρία είδη ηρώων/ ηρωίδων:

- Πρωταγωνιστές/στριες
- Δευτερεύοντες/ούσες
- Αδρανείς ήρωες/ ηρωίδες

Στα **παραμύθια** οι πρωταγωνιστές/στριες κατά κανόνα δεν είναι περισσότεροι από έναν ή δύο. Γι αυτούς/ες δίνονται πιο πολλές πληροφορίες και στην κρίσιμη περίσταση της ιστορίας καλούνται να εκπληρώσουν μια δοκιμασία.

Τα δευτερεύοντα πρόσωπα συστήνονται πιο αδρομερώς και χρησιμοποιούνται για να φωτίσουν καλύτερα τον χαρακτήρα του/της πρωταγωνιστή/στριας και να προωθήσουν τη δράση της ιστορίας.

Οι αδρανείς ήρωες συμπληρώνουν παθητικά την ιστορία χωρίς να επιδρούν στην εξέλιξη.

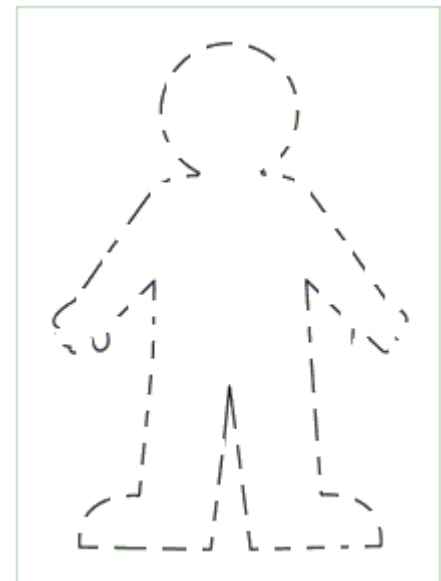
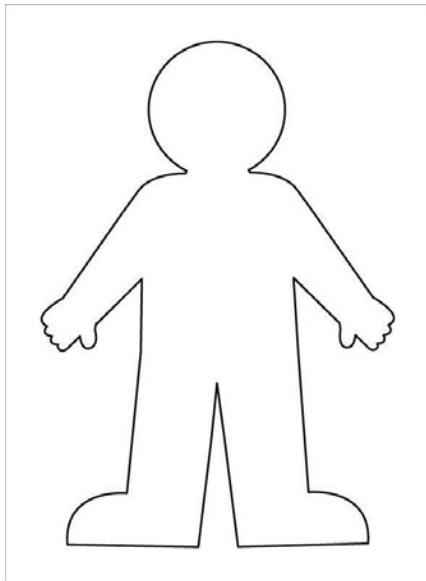
Ελάτε να γίνουμε ντεντέκτιβ παραμυθοπροσώπων

Στο έμμετρο παραμύθι του Χρήστου Μπουλώτη «Το κορίτσι που κρύφτηκε σε ένα πορτοκάλι» προσπαθήστε να εντοπίσετε:

- τον/ την ή τους/ τις πρωταγωνιστές/ στριες
- το ή τα δευτερεύον/οντα πρόσωπα
- τους/ τις αδρανείς ήρωες/ ηρωίδες

Καταγράψτε τους/τις **πρωταγωνιστές/στριες** του παραμυθιού στη φιγούρα με τη συνεχόμενη γραμμή και τα **δευτερεύοντα πρόσωπα** στη φιγούρα με τη διακεκομμένη γραμμή. Τους/ τις **αδρανείς ήρωες/ ηρωίδες** τοποθετήστε τους/τες στον κενό χώρο, ανάμεσα στις δύο φιγούρες.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

Πριν την ανάγνωση...

Τα αντικείμενα που βλέπετε μπροστά σας είναι βγαλμένα από το παραμύθι που θα ακούσετε.

Κάποιοι/ες από εσάς θα τα επιλέξουν και θα σταθούν σε μια μαγική γραμμή – τη γραμμή της αφήγησης.

Οι υπόλοιποι/ες θα προσπαθήσετε να φτιάξετε το δικό σας παραμύθι, ακολουθώντας τα αντικείμενα και χρησιμοποιώντας ως γλωσσικά στηρίγματα τις εκφράσεις:

- Στην αρχή
- Έπειτα
- Ξαφνικά
- Στο τέλος

Μια φορά
κι έναν καιρό
σε ένα παλάτι
μακρινό
κυβερνούσε
ένας βασιλιάς
δίκαιος πολύ
και καλοσυνάτος.
Το μοναδικό του μαράζι
ήταν που χήρεψε νωρίς
και έμεινε μόνος
να μεγαλώνει
την πανέμορφη
θυγατέρα του.

Σαν πέρασαν
τα χρόνια
αποφάσισε να
παντρευτεί ξανά και
η νέα του γυναίκα
έφερε μαζί της
στο παλάτι
τη δική της κόρη,
μεγαλώνοντας
την οικογένεια
και κάνοντας την
ξανά ευτυχισμένη.

Μα η μοίρα η μοχθηρή
έστησε δεύτερη φορά καρτέρι
στον καλοσυνάτο βασιλιά,
εξαφανίζοντας από προσώπου γης
τη θυγατέρα του
και κάνοντάς τον
βαθιά θλιμμένο και απελπισμένο.
Όσο κι αν έψαξε, όσα κι αν έταξε,
κανείς δεν κατάφερε να λύσει το μυστήριο.
Ο βασιλιάς αποσύρθηκε κι η βασίλισσα
έκανε μονάχη κουμάντο,
διοικώντας το μεγάλο βασίλειο.

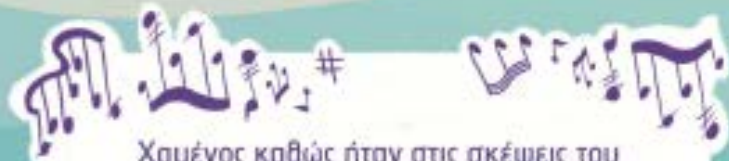
Εκείνα τα χρόνια
λίγο έξω από το παλάτι
ζούσε κι ένας μουσικός,
σπουδαίος πολύ και ζακουστός.
Με τη λύρα του πάντα συντροφιά
τριγυρνούσε σε πόλεις και χωριά,
τραγουδάγε μαγικά,
διασκέδαζε τον κόσμο
και γέμιζε τις καρδιές όλων
με ευφροσύνη.

Σε ένα χορό του παλατιού
είδε την κόρη της βασίλισσας
και την ερωτεύτηκε βαθιά.
Μα εκείνη κουβέντα δεν ήθελε να ακούσει
για παντρεία και μάλιστα
με έναν ταπεινό μουσικό.
Για να τον ξεφορτωθεί, λοιπόν,
αποφάσισε να παίξει μαζί του ένα παιχνίδι:

- Αν πραγματικά με αγαπάς, του είπε,
να πας να μου φέρεις τη χτένα των
γαλάζιων ωκεανών για να χτενίσω
τα χρυσόξανθα μαλλιά μου.
- Αμέσως, πριγκίπισσά μου,
απάντησε ο μουσικός,
μα η καρδιά του πήγαινε να σπάσει
από την αγωνία.

Ήξερε καλά πως τη χτένα
την φύλαγαν σε μια θαλασσινή σπηλιά
και τέρατα του βυθού την φρουρούσαν
μέρα νύχτα για να μην πέσει
σε ανθρώπου χέρι και χαθεί
για πάντα στη στεριά.

Χαμένος καθώς ήταν στις σκέψεις του
μήτε που κατάλαβε
από πού ακούστηκε η φωνή:

- Μην φοβάσαι, παλικάρι.
Βούτηξε με στο βυθό
και τα υπόλοιπα θα τα αναλάβω εγώ.

Η λύρα του μιλούσει
Ο μουσικός δεν πίστευε στα αυτιά του,
μα έκανε ευθύς αυτό που τον διέταξε.
Σαν έφτασαν κοντά στη θαλασσινή σπηλιά,
η λύρα άρχισε να παίζει μια μελωδία μαγική
και τα τέρατα του βυθού
αποκοιμήθηκαν στη στιγμή.
Ο μουσικός δίχως να χάσει ευκαιρία
μήκε στη σπηλιά,
άρπαξε με προσοχή την χτένα
των γαλαζίων ωκεανών
και ανέβηκε γρήγορα στη στεριά
προτού τα τέρατα ζυπνήσουν
από το μουσικό τους ναρκωτικό.

Η πριγκίπισσα τον κοίταζε έκθαμβη
να της παραδίδει τη χτένα,
μα δεν έδειξε να ικανοποιείται απόλυτα.

- Αν πραγματικά με αγαπάς,
του είπε, να πας να μου φέρεις τα γοβάκια
του χρυσαφένιου ήλιου για να βυθίσω
τα λεπτεπίλεπτα ποδαράκια μου.

- Αμέσως, πριγκίπισσά μου,
απάντησε ο μουσικός, μα η καρδιά του
πήγαινε να σπάσει από την αγωνία.

Τα γοβάκια τα είχαν φτιάξει με μαεστρία
οι ακτίνες του ήλιου και για να τα προστατέψουν
τα φρουρούσαν ανά δέσμες,
ώστε κανείς να μην μπορεί να τα πλησιάσει.
Το βράδυ τα εμπιστεύονταν
στο φως του φεγγαριού
που όποιος το αντίκριζε
μεταμορφωνόταν σε λυκάνθρωπο.

Μα η λύρα μίλησε και πάλι...

- Μην φοβάσαι, παλικάρι.
Πέτα με στον ουρανό
και τα υπόλοιπα θα τα αναλάβω εγώ.
Πρόσεξε μόνο να έχει φύγει
ο ήλιος και οι κορασίδες του.

Σαν έπεσε λοιπόν το φως
και το φεγγάρι φάνηκε στον ουρανό,
το παλικάρι έκανε ότι του είπε η λύρα.
Εκείνη άρχισε να παίζει ένα χαρούμενο σκοπό
και στο άκουσμα της μουσικής
ζωτικά και νύμφες έστησαν χορό,
γερμίζοντας το φεγγάρι χορευτικές σκιές.

Κρυμμένος σε αυτές,
ο μουσικός τρύπωσε προσεχτικά
και έκλεψε τα γοβάκια
του χρυσαφένιου ήλιου.

Η πριγκίπισσα τον κοίταζε και πάλι
έκθαμβη να της παραδίδει τα γοβάκια,
μα δεν έδειξε να ικανοποιείται
ούτε αυτή τη φορά.

- Αν πραγματικά με αγαπάς, του είπε,
να κόψεις τις χορδές της λύρας σου,
να τις μπλέξεις με λουλουδάκια σε στεφάνι και
να μου το φέρεις να στολίσω
τα χρυσόξανθα μαλλιά μου.

- Αμέσως, πριγκίπισσά μου,
απάντησε ο μουσικός,
μα η καρδιά του πήγαινε να σπάσει
από μαράζι κι αγωνία.
Η λύρα του ήταν ό,τι είχε και δεν είχε.
Η τέχνη του, η συντροφιά του,
η ζωή του ολόκληρη.
Δεν το 'κανε η καρδιά του να την θυσιάσει.

Μα η λύρα μίλησε και πάλι...

- Μην φοβάσαι, παλικάρι.
Κόψε τις χορδές μου και φτιάξε με αυτές
το στεφάνι της αγάπης σου.

Και το παλικάρι, με δάκρυα στα μάτια,
αφαίρεσε στοργικά τις χορδές
και κράτησε με περισσή αγάπη
το καβούκι της χελώνας
που ήταν άλλοτε της λύρας το ηχείο.
Και σαν έσταξαν στο καβούκι
του παλικαριού τα δάκρυα,
το καβούκι ζωντάνεψε και έγινε χελώνα
και η χελώνα, έπειτα, πεντάμορφη κοπέλα.
Η κοπέλα δεν ήταν άλλη
από την εξαφανισμένη κόρη του βασιλιά!
Σαστισμένο το παλικάρι
την άκουσε να του ομολογεί πως
η εγωίστρια βασίλισσα ήταν μάγισσα μοχθηρή
που ζελόγισσε τον δόλιο βασιλιά
και τον παντρεύτηκε με μοναδικό σκοπό
να τον κληρονομήσει.
Καταράστηκε, έπειτα, τη βασιλοπούλα-κόρη του
να γενεί χελώνα και κλέβοντας την ομορφιά της
την χάρισε στην άπληστη μοναχοκόρη της.
Τα μάγια θα λύνονταν με αγάπης δάκρυα μοναχά.
Αλλιώς η βασιλοπούλα θα έμενε
για πάντα χελώνα...

Σαν είδε ο βασιλιάς
την εξαφανισμένη κόρη του
την αγκάλιασε σφιχτά,
τη φίλησε σταυρωτά
και την έκανε ζανά του παλατιού
αρχόντισσα και κυρά.
Όσο για τη βασίλισσα...
αυτή χάθηκε για πάντα
στο βυθό της θάλασσας,
ενώ η κόρη της σιγόκαιγε αιώνια
πλάι στις ακτίνες του ήλιου.
Το βράδυ, μόναχα,
συναντιόντουσαν στο φως του φεγγαριού
και λυκόκλαιγαν τη μοίρα τους.

Το παλικάρι παντρεύτηκε
την αληθινή βασιλοπούλα,
έφτιαξε καινούρια λύρα
και τραγούδαγε καιρούς πολλούς ακόμη
τους καημούς και τα πάθη των ανθρώπων.

Κι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα...

Μετά το τέλος του παραμυθιού:

Δοκιμάζουμε να το ... ξαναγράψουμε!

Καλούμε τους/ τις αναγνώστες/στριες να αλλάξουν τις τρεις δοκιμασίες και να σκαρφιστούν 3 δικές τους.

Ο Μουσικός, με τη βοήθεια της Λύρας του, θα προσπαθήσει να βρει λύση σε κάθε καινούρια πρόκληση.

Αν θα εργαστούν γραπτώς ή σε ομάδες μπορούμε να τους δώσουμε έναν πίνακα, για να διευκολύνει την καταγραφή των σκέψεών τους:

Αντικείμενο	Τόπος και τρόπος φύλαξης	Λύση
Διαμαντένιο δαχτυλίδι	Το φυλάνε οι δράκοι του κάτω κόσμου	Η λύρα τους μεθά με κρασί και μουσική

Το παραμύθι ως αφορμή συνεργασίας – τα παιδιά από ακροατές/τριες και αναγνώστες/στριες μετατρέπονται σε συγγραφείς

- Τα παιδιά του νηπιαγωγείου εμπνέονται από το παραμύθι και «γράφουν» μια δική τους εκδοχή σύμφωνα με την οποία η λύρα βρίσκεται σε ένα μουσείο και το βράδυ ... ζωντανεύει. Στέλνουν το παραμύθι τους στα παιδιά του δημοτικού. Αυτά ανακαλύπτουν πως το παραμύθι είναι ... μισό και το ολοκληρώνουν καθένας και καθεμιά με όποιον τρόπο επιθυμεί.
- 23 διαφορετικές ιστορίες έχουν γραφτεί και το μισό παραμύθι γίνεται ολόκληρο. Ένα πρωινό Παρασκευής οι συγγραφείς συναντιούνται και οι ιστορίες ζωντανεύουν. Καθένα παιδί της Ε΄ τάξης διαβάζει τη δική του εκδοχή σε ένα παιδί του νηπιαγωγείου. Έπειτα εικονογραφούν σκηνές από τα παραμύθια τους, καταγράφουν δικούς τους τίτλους, δραματοποιούν την πιο πρωτότυπη ιδέα και απολαμβάνουν ένα δημιουργικό λογοτεχνικό πρωινό.

Το παραμύθι σαν αφορμή λογοτεχνικής συνέντευξης αναγνωστών/στριών

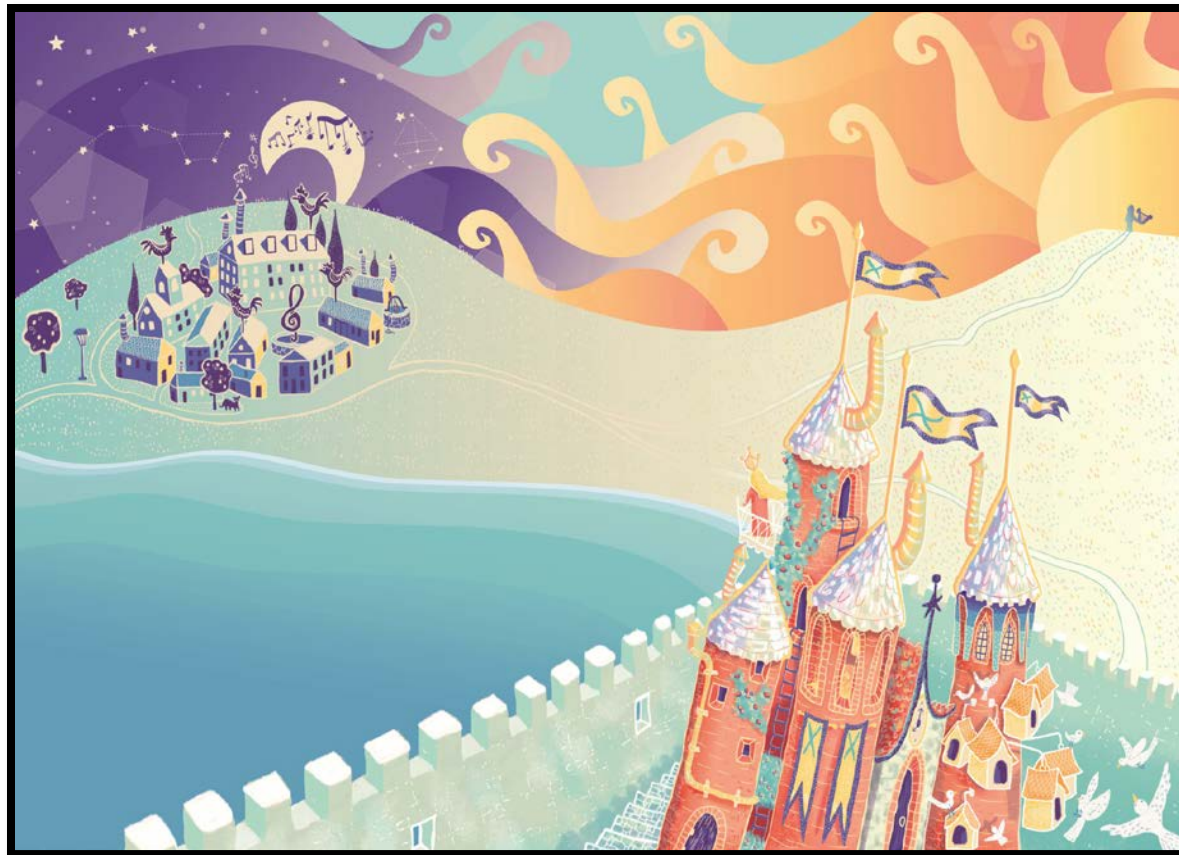
Δραματοποίηση – Η εκπαιδευτική αξία της μετατροπής ενός βιβλίου σε θεατρικό έργο

Το παραμύθι – δημιουργική προέκταση

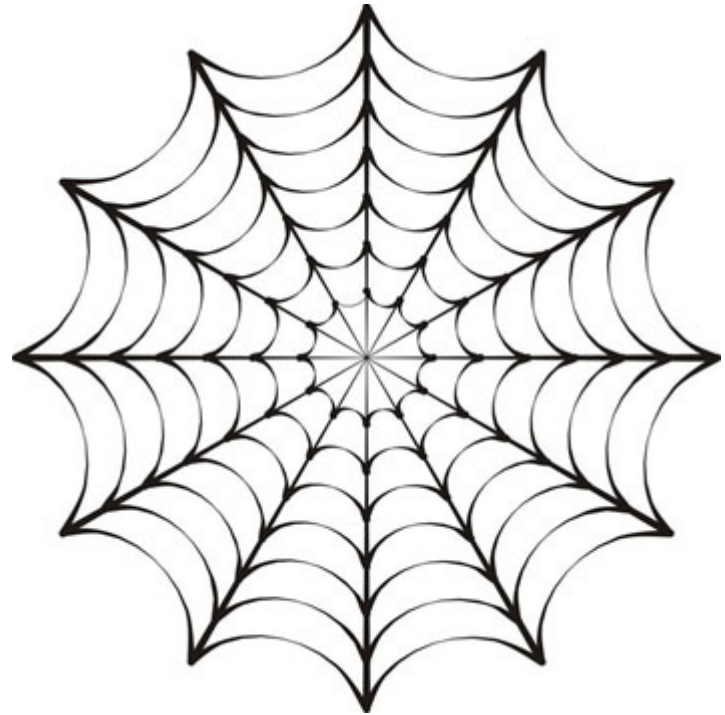
Με αφορμή μια εικόνα του παραμυθιού, δοκιμάστε να φτιάξετε μια ιστορία που να διαδραματίζεται σε αυτό το τοπίο αλλά να έχει διαφορετικούς/ές ήρωες/ηρωίδες και αλλιώςτική εξέλιξη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3

Φτιάχνοντας τον ιστό της ιστορίας με λέξεις που δανειζόμαστε από το παραμύθι...

1. Μουσείο
2. Μικρό μαρμάρινο αγόρι
3. Προσφυγάκι
4. Κυρία Γαλάτεια
5. Σακούλι με δώρα
6. Γαλάζιο μαγικό πουλί
7. Λάμπης
8. Γλύπτης
9. Ταξίδι στην πατρίδα
10. Πανσέληνος
11. Μικρασία

Εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές με την αληθινή ιστορία

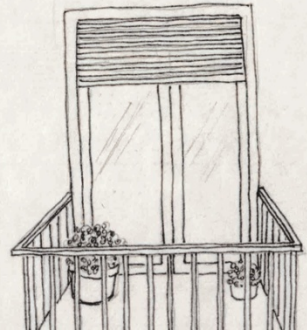
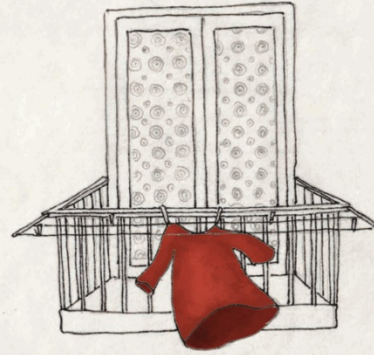
Το άγαλμα ενός μικρού αγοριού, λυπάται και κρύωνει μέσα στην αίθουσα του μουσείου όπου εκτίθεται, καθώς νιώθει απέραντη μοναξιά. Νοσταλγεί τη Μικρασία, απ' όπου το φυγάδεψαν το 1922, και ονειρεύεται κάποια μέρα να καταφέρει να γυρίσει εκεί. Η φίλια που αναπτύσσει με την καθαρίστρια και τον γιο του νυχτοφύλακα, αλλά κυρίως ένα γαλάζιο μαγικό πουλί που παρουσιάζεται στον ύπνο του, θα το βοηθήσουν να κάνει το μεγάλο του όνειρο πραγματικότητα.

Ιστορίες Βραχείας Φόρμας...

- Θέματα ρεαλιστικά, που πηγάζουν από την καθημερινότητα των παιδιών
- Τα παιδιά μπορεί να συνδέσουν την ιστορία με προσωπικά τους βιώματα
- Συνήθως οι πρωταγωνιστές/στριες είναι μικρά παιδιά (μπορεί όμως να είναι και ζώα)
- Μικρής έκτασης (500 - 900 λέξεις περίπου)
- Το κείμενο συνοδεύεται από εικόνες

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 4

Με αφορμή τις εικόνες γράψαμε μια ιστορία βραχείας φόρμας

Τα παιδιά προτείνουν τίτλους για την ιστορία που έγραψαν και ετοιμάζουν πολλά διαφορετικά εξώφυλλα για αυτήν.

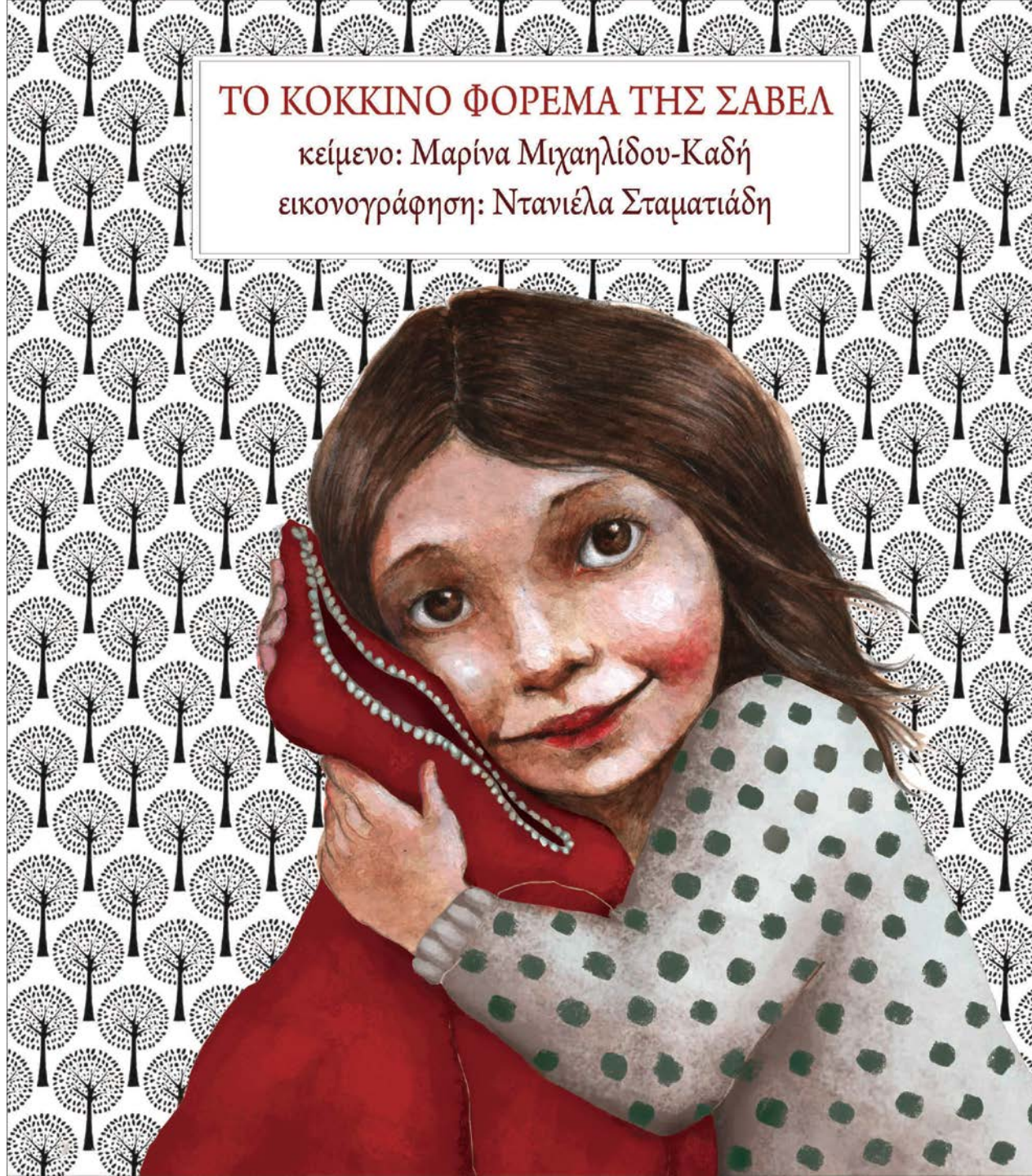
Μια ίδια ιστορία μπορεί να έχει πολλούς διαφορετικούς τίτλους και πολλά διαφορετικά εξώφυλλα...

Έπειτα συναντούν την αληθινή ιστορία και ανακαλύπτουν πώς η εικόνα μπορεί να γίνει αφορμή ή αιτία για συγγραφή.

ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΦΟΡΕΜΑ ΤΗΣ ΣΑΒΕΛ

κείμενο: Μαρίνα Μιχαηλίδου-Καδή

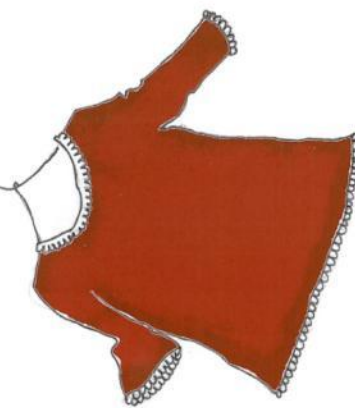
εικονογράφηση: Ντανιέλα Σταματιάδη

Μέσα σε μια μέρα η Σαβέλ άφησε το σπίτι της και ό,τι άλλο αγαπούσε και ταξίδεψε σε μια μακρινή χώρα, στην άλλη άκρη της γης.
«Η χώρα μας δεν είναι πια ασφαλής» είχε πει η μητέρα της.
«Δεν μπορούμε να πάρουμε πολλά πράγματα μαζί μας.
Διάλεξε ένα πράγμα, αυτό που αγαπάς περισσότερο».

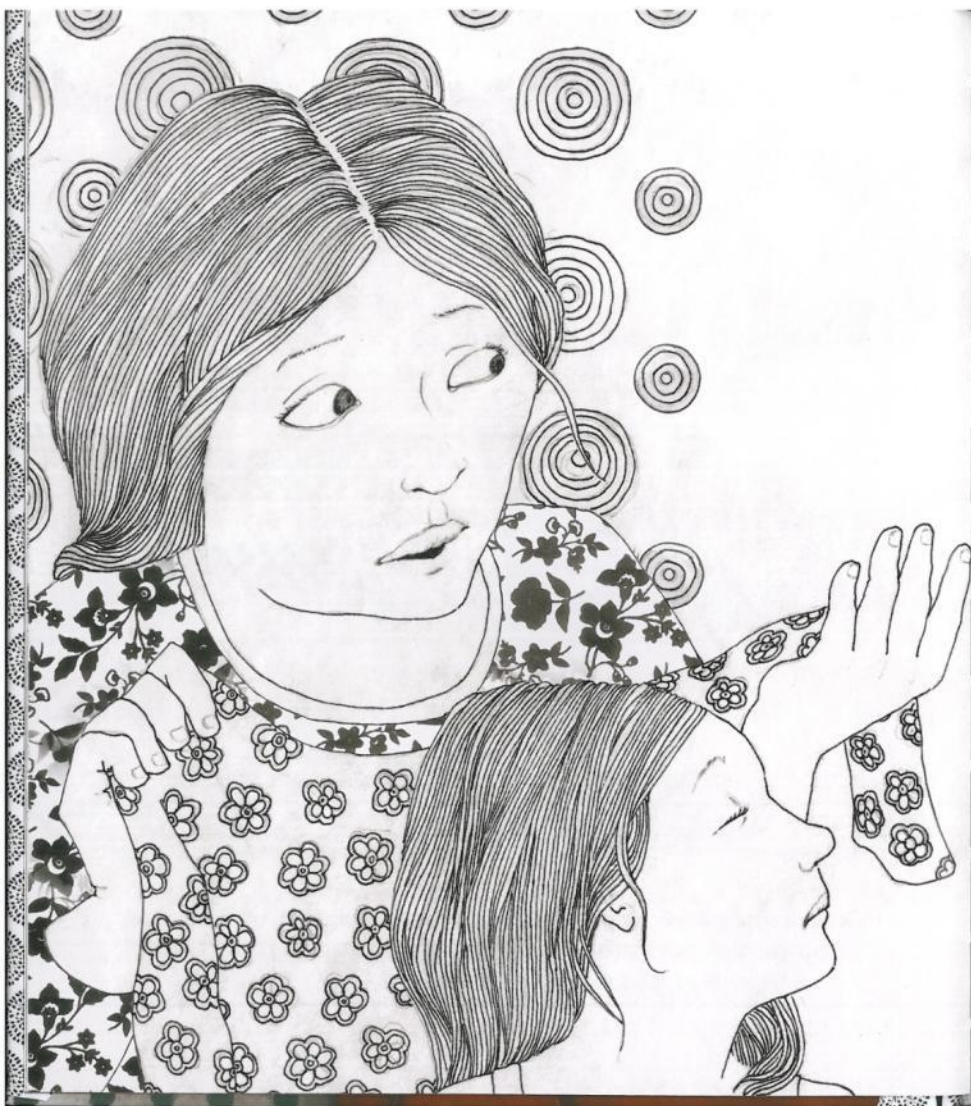
Η Σαβέλ διάλεξε το κόκκινο φόρεμα, που της είχε κάνει δώρο η γιαγιά της στα γενέθλιά της. Και από εκείνη τη μέρα, το φορούσε συνέχεια.

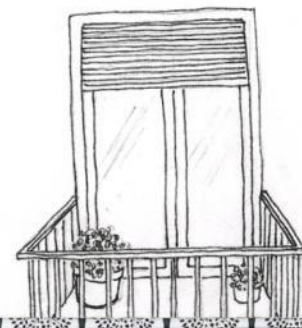
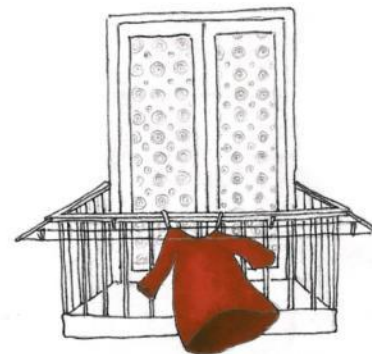
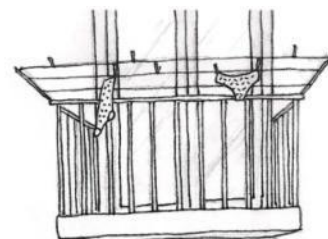
Έφτασαν στη νέα τους πόλη με τις πρώτες βροχές του φθινοπώρου.
Η Σαβέλ δεν είχε δει ποτέ κτίρια τόσο ψηλά, που έφταναν μέχρι τα σύννεφα,
και τόσους πολλούς ανθρώπους να πηγαινοέρχονται βιαστικοί.

Στο νέο της σχολείο η Σαβέλ δεν έπαιζε με τα άλλα παιδιά.
«Γιατί φοράς πάντα το ίδιο φόρεμα;» τη ρώτησε μια μέρα η Ελίνα,
αλλά η Σαβέλ δεν απάντησε.

Κάθε πρωί η μητέρα της μάταια
προσπαθούσε να την πείσει να φορέσει κάτι άλλο.
«Κοίτα αυτό το φόρεμα με τα λουλούδια,
δεν είναι πολύ όμορφο;»
«Θέλω το κόκκινο φόρεμα»
έλεγε απλά η Σαβέλ.

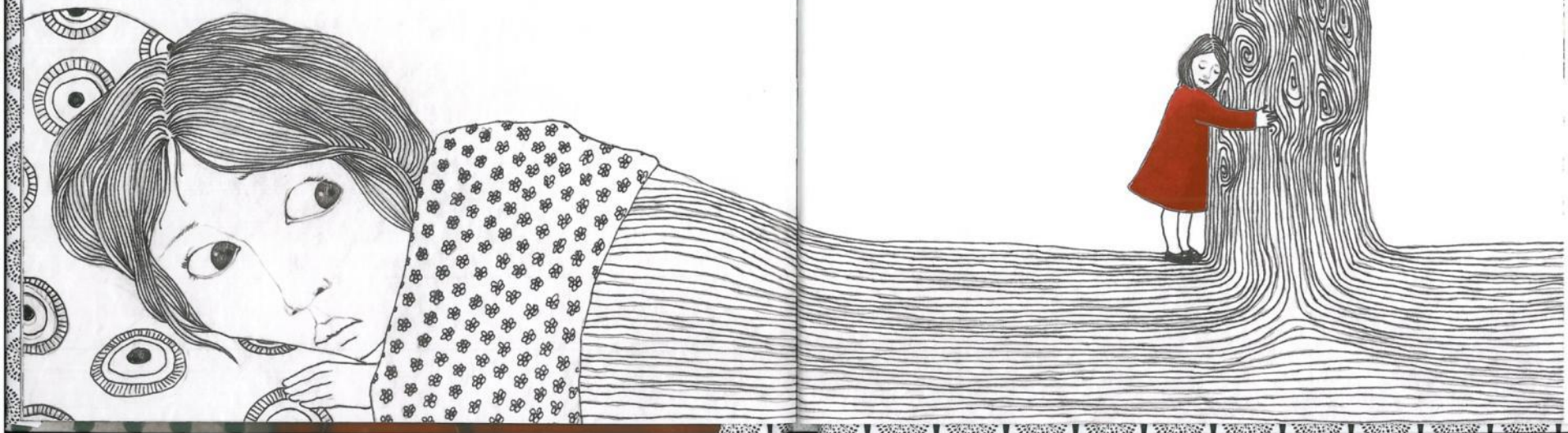
Έτσι, κάθε απόγευμα,
έπλεναν το κόκκινο φόρεμα
και το άφηναν στο μικρό μπαλκόνι
να στεγνώσει, μέχρι το επόμενο πρωί...

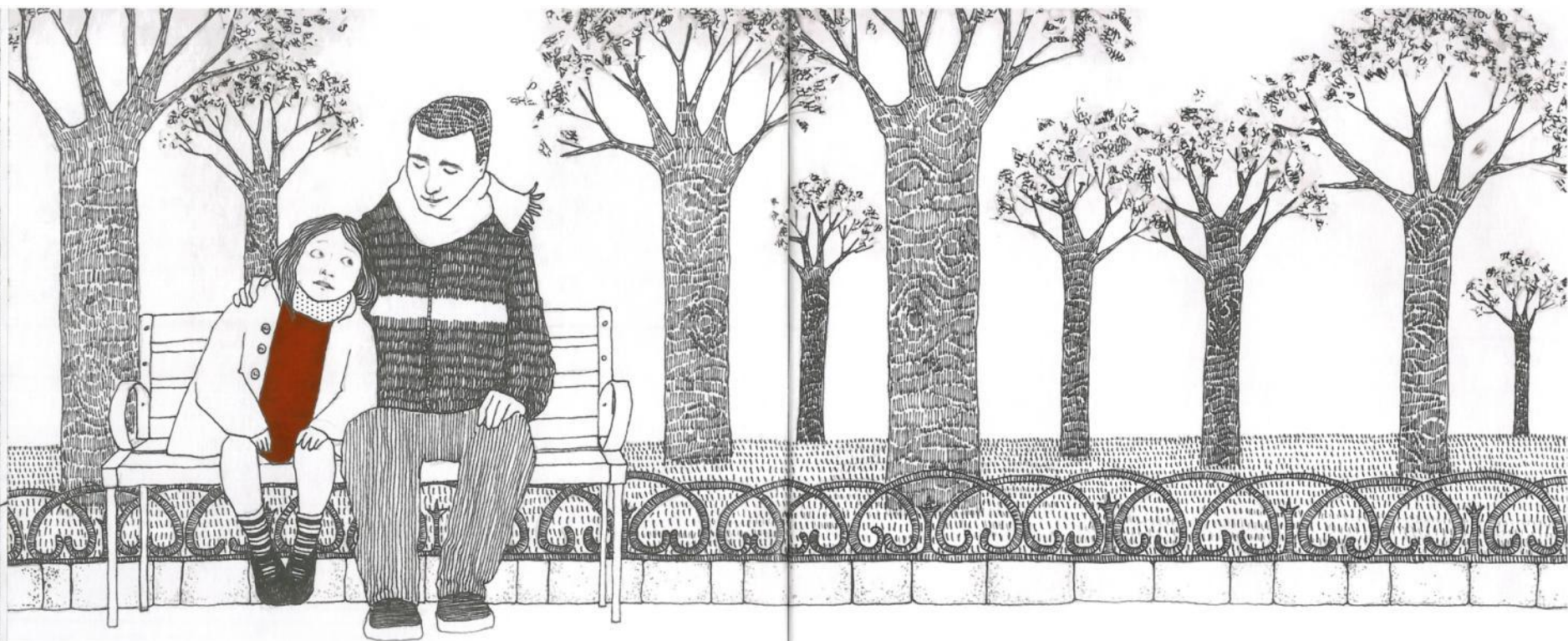

Η Σαβέλ δεν μιλούσε ποτέ για την πόλη που είχαν αφήσει.
Όμως κάθε βράδυ, όταν έκλεινε τα μάτια της, ταξίδευε εκεί...
Έβλεπε τα ψηλά βουνά, που αγκάλιαζαν τη μικρή τους πόλη,
και τα σπιτία με τις κίτρινες στέγες, που έλαμπαν στον ήλιο.

Έβλεπε τον κήπο τους με το μεγάλο δέντρο και τα λουλούδια,
που φρόντιζε η γιαγιά της.

Εκεί, κάτω από το μεγάλο δέντρο, η Σαβέλ ξεχνούσε κάθε τι
που τη στενοχωρούσε και ένιωθε ευτυχισμένη.

«Θέλεις να μας πεις λίγα πράγματα για τη χώρα σου;»
τη ρώτησε μια μέρα η δασκάλα.
Η Σαβέλ ήθελε πολύ να τους πει για το μέρος που άφησαν πίσω,
αλλά, όταν άνοιξε το στόμα της για να μιλήσει, δεν έβρισκε τη φωνή της...
Εκείνο το απόγευμα ο πατέρας της ήρθε χαρούμενος στο σπίτι.

«Βρήκα δουλειά!» ειπε αγκαλιάζοντάς τη σφικτά.
«Φόρεσε το παλτό σου, θα πάμε μια βόλτα στο πάρκο για να γιορτάσουμε!»
Κάθισαν σε ένα μικρό παγκάκι και η Σαβέλ ένιωσε τη ζεστασιά
του χειμωνιάτικου ήλιου στο πρόσωπό της.
Αναρωτήθηκε πώς ήταν δυνατό να νιώθει χαρούμενη και λυπημένη μαζί...

Το βράδυ η Σαβέλ δεν μπορούσε να κοιμηθεί.
Σηκώθηκε από το κρεβάτι και άρχισε να ζωγραφίζει.
Ζωγράφισε τα ψηλά βουνά, που αγκάλιαζαν τη μικρή τους πόλη,
και τα σπίτια με τις κίτρινες στέγες, που έλαμπαν στον ήλιο.
Ζωγράφισε τον κήπο τους με το μεγάλο δέντρο και τα λουλούδια.
Στη μέση του κήπου η Σαβέλ τοποθέτησε τη γιαγιά της.
Ζωγράφισε ασταμάτητα, μέχρι που ήρθε το πρωί...

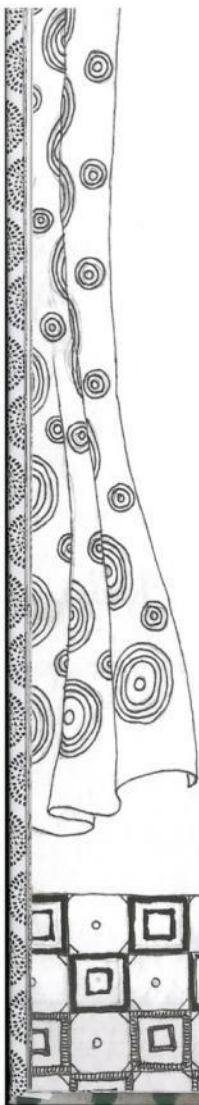
Η Σαβέλ πήρε τη ζωγραφιά της στο σχολείο και η δασκάλα την έβαλε στον τοίχο της τάξης.
«Το φόρεμα ήταν δώρο από τη γιαγιά μου, που δεν μπόρεσε να έρθει μαζί μας» είπε η Σαβέλ στην Ελίνα.
«Φοβάμαι πως δεν θα τη δω ποτέ ξανά...»
Η Ελίνα την κοίταξε με κατανόηση.
Κι όταν η Σαβέλ γύρισε να φύγει, της φώναξε:
«Την Κυριακή θα πάμε στο πάρκο να παίξουμε.
Θα ήθελες να έρθεις κι εσύ μαζί μας;»

Την Κυριακή η Σαβέλ ξύπνησε πολύ νωρίς.
Έπλυνε γρήγορα το πρόσωπό της και έτρεξε να ντυθεί.
Έβαλε το κόκκινό της φόρεμα, αλλά, όταν προσπάθησε να το κουμπώσει,
δεν τα κατάφερε... Όσο κι αν προσπαθούσε, ήταν αδύνατο.
Το κόκκινο φόρεμά της είχε μικρύνει...
Ήθελε τόσο πολύ να πάει στο πάρκο,
όμως δεν μπορούσε να φορέσει κάτι άλλο.
Κάθισε στο κρεβάτι της, ενώ τα δάκρυα κυλούσαν στα μάγουλά της.
Όταν για μια στιγμή έκλεισε τα μάτια της, η Σαβέλ
βρέθηκε κοντά στη γιαγιά της.
Την κοίταζε με τα ζεστά της μάτια και της χαμογελούσε,
προτού χαθεί σαν την ομίχλη.

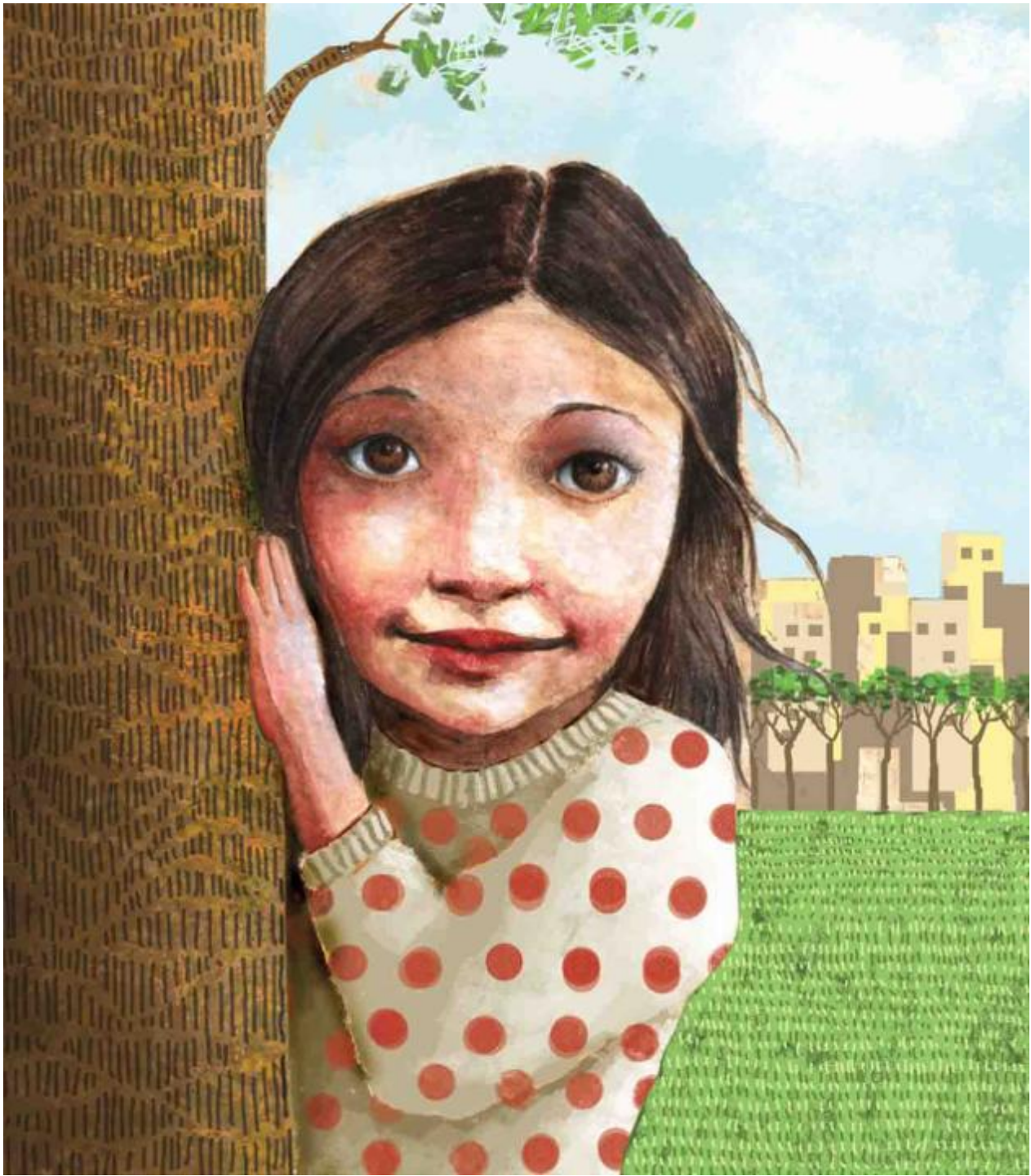

Η Σαβέλ πήρε το κόκκινό της φόρεμα και,
αφού του έδωσε ένα φιλι, το διπλώσε προσεκτικά.

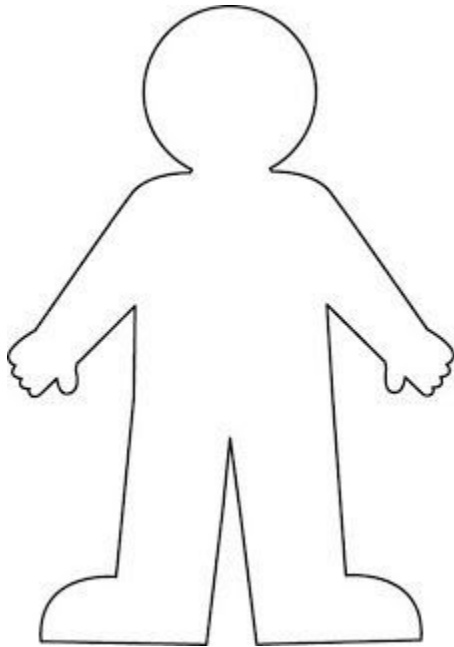
Σκούπισε τα δάκρυά της και ντύθηκε σιγά-σιγά...

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 5

Δημιουργώ το προφίλ του ήρωα ή της ηρωίδας της ιστορίας

Στο προφίλ ενός/μιας ήρωα/ηρωίδας καταγράφουμε όλες τις πληροφορίες που μας δίνει γι' αυτόν/αυτήν η ιστορία. Μπορεί να αναφέρονται σε εξωτερικά χαρακτηριστικά του/της, σε στοιχεία της προσωπικότητάς του/της, σε συνήθειες ή ιδιαιτερότητες που έχει... Στο προφίλ καταγράφουμε επίσης υπαινικτικές πληροφορίες που παίρνουμε από το κείμενο, όπως συναισθήματα, απαιτήσεις, αποφάσεις κτλ.

Παιδικά μυθιστορήματα...

- Μεγαλύτερα σε έκταση και πιο απαιτητικά βιβλία.
- Πολλοί εκπαιδευτικοί θεωρούν πως δεν υπάρχει χρόνος γι αυτά.
- Τρόποι προσέγγισης και ομαλής ένταξής τους στη σχολική τάξη.

Στο Ε'1:
κάθε Παρασκευή διαβάζουμε και ...

το απολαμβάνουμε!

ΖΗΤΩ ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΔΙΑΒΑΣΜΑΤΑ!

Διάβασμα με συνοδεία παραδοσιακών
κυπριακών εδεσμάτων – Διαθεματικά
με το μάθημα της Γεωγραφίας

Αρτοδιάβασμα

Ροφηματοδιάβασμα

Γιαουρτοδιάβασμα

Φρουτοδιάβασμα

Διάβασμα με δημητριακά

Διάβασμα με χριστουγεννιάτικα
εδέσματα

Παγωτοδιάβασμα

Καρπουζοδιάβασμα

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 6

... Δημιουργία ετικέτας για τους/τις κεντρικούς/ές πρωταγωνιστές/στριες

Στα μυθιστορήματα, που οι πρωταγωνιστές/στριες είναι πολλοί, είναι σημαντικό για τα παιδιά να κατανοήσουν εξ αρχής τα βασικά χαρακτηριστικά τους. Οι νεαροί/ές αναγνώστες/στριες χρειάζονται ήρωες/ηρωίδες ευδιάκριτους/ες, ξεκάθαρους/ες και αναγνωρίσιμους/σιμες.

Για τον λόγο αυτό μπορούν, κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης ενός βιβλίου, να ετοιμάσουν «ετικέτες» που να σχετίζονται:

- με εξωτερικά και εύληπτα χαρακτηριστικά του/της ήρωα/ηρωίδας,
- με μια εδραιωμένη του/της συνήθεια ή
- με ένα γνώρισμα που αποδίδεται από μία ή περισσότερες αισθήσεις.

Έτσι θα τον/την αποκωδικοποιήσουν πιο εύκολα και θα τον/την αναγνωρίζουν άμεσα και μόλις τον/τη συναντήσουν στις σελίδες του βιβλίου.

Μερικά παραδείγματα:

Χάρι Πότερ: πράσινα μάτια, ουλή σε σχήμα αστραπής, γυαλιά, ανακατεμένα μαλλιά.

Σέρλοκ Χολμς: ψηλός, αδύνατος, λεπτά νευρώδη δάχτυλα και χέρια, γαμψή μύτη, καπέλο, πίπα.

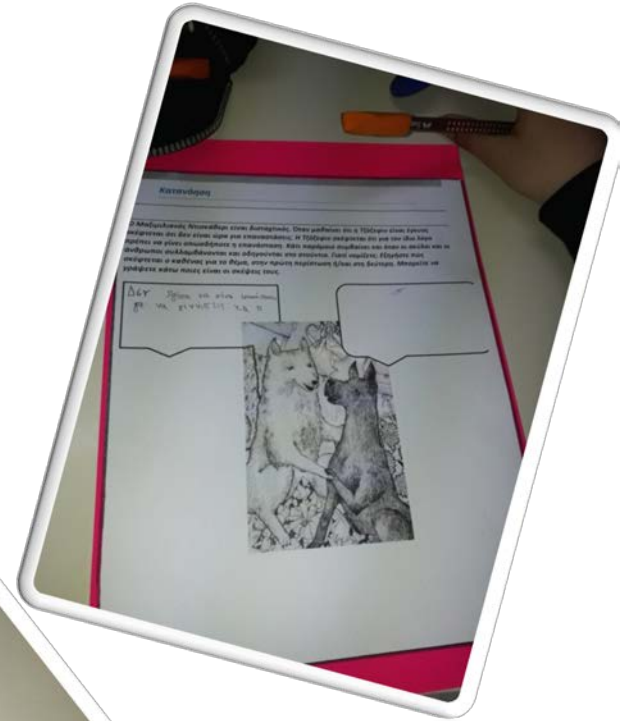
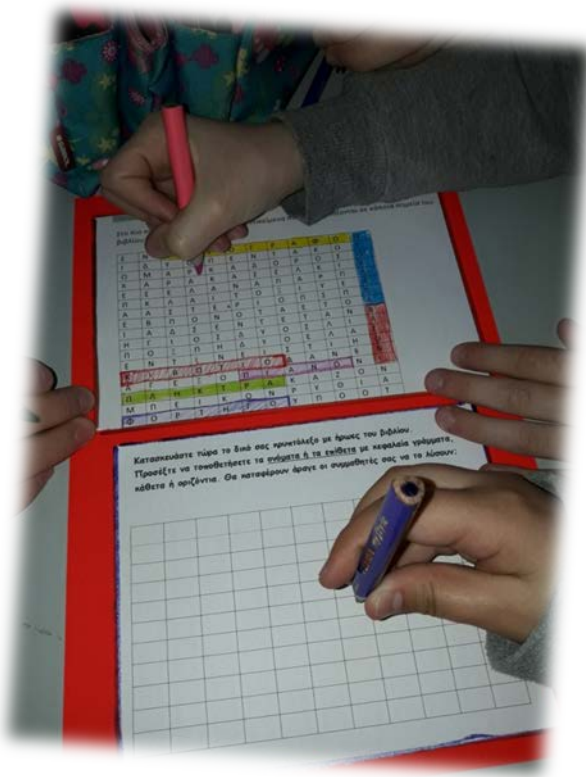
Ας δοκιμάσουμε να ετοιμάσουμε μια ετικέτα

Ακούστε ένα απόσπασμα από το βραβευμένο βιβλίο της Άννας Κουμπάνου «Η απίστευτη αποκάλυψη του Σεμπάστιαν Μοντεφιόρε» και προσπαθήστε να δημιουργήσετε μια σύντομη ετικέτα για τον κεντρικό πρωταγωνιστή...

Σεμπάστιαν Μοντεφιόρε: ψυχαναγκαστικός υπολογιστής ρίσκου, υπέρμαχος της απόλυτης συμμετρίας σε καθετί που τον περιτριγυρίζει, κυριολεκτικός και απόλυτος, κοινωνικά δυσπροσάρμοστος.

Δημιουργικές Εργασίες... Παρέα με τον Σεμπάστιαν

Η συγγραφέας κυρία Άννα Κουμπάνου στην τάξη μας

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 7

Ένα βιβλίο μας φέρνει κοντά στη συγγραφέα του...

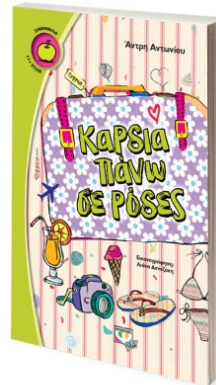
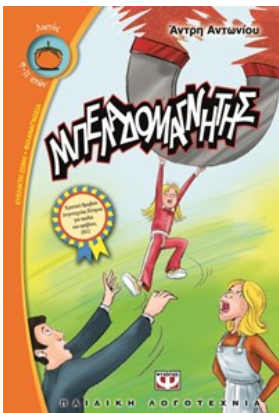

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

ΑΝΤΡΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Βιογραφικό

Η Άντρη Αντωνίου γεννήθηκε στην Κύπρο το 1980. Αποφοίτησε από το τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εργάζεται ως δασκάλα. Το παραμύθι της "Το εφταπόδι" απέσπασε το πρώτο βραβείο σε λογοτεχνικό διαγωνισμό με θέμα τις διακρίσεις, που είχαν προκηρύξει το 2008 οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων της Κύπρου. Το 2011 πήρε τη δεύτερη θέση σε διαγωνισμό παραδοσιακού παραμυθιού που διοργάνωσε ο διαδικτυακός χώρος "Ebooks4greeks" με το παραμύθι της "Το ριζικόν". Είναι μέλος του Κυπριακού Συνδέσμου Παιδικού και Νεανικού Βιβλίου καθώς και του ελληνικού τμήματος του SCBWI.

Το ηλεκτρονικό μήνυμα που στείλαμε στη συγγραφέα...

Άντρη μου, καλησπέρα.

Σου στέλνω τις ερωτήσεις των παιδιών:

- Τι έγινε τελικά στον διαγωνισμό; Η Πηνελόπη πήρε το βραβείο;
- Πώς εμπνευστήκατε το βιβλίο και την ιστορία του;
- Γιατί επιλέξατε για πρωταγωνίστρια την Πηνελόπη και γιατί αποφασίσατε να την κάνετε χοντρούλα;
- Πώς επιλέξατε καθέναν από τους υπόλοιπους χαρακτήρες του βιβλίου;
- Πώς επιλέγετε τα ονόματα που δίνετε στους ήρωές σας;
- Σας έχει τύχει κάτι παρόμοιο με αυτό που συνέβηκε στην Πηνελόπη;
- Χρησιμοποιείτε στα βιβλία σας πράγματα που συμβαίνουν και στη δική σας ζωή;
- Θα υπάρξει συνέχεια αυτού του βιβλίου;
- Γιατί αποφασίσατε η Ελευθερία να είναι η ένοχη που έγραφε τα απειλητικά μηνύματα;
- Σε ποιον θα αφιερώνατε αυτό το βιβλίο;
- Πόσα βιβλία γράψατε μέχρι τώρα;
- Έχουν βραβευτεί κάποια από τα βιβλία σας;
- Ποιο από τα βιβλία σας αγαπάτε πιο πολύ;

Ευχαριστούμε πολύ για το χρόνο σου και ανυπομονούμε για τις απαντήσεις...

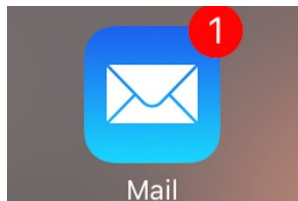
Σου στέλνουμε με πολλή αγάπη κάποιες φωτογραφίες από τα Παρασκευοδιαβάσματα που κάναμε συντροφιά με την Πηνελόπη:

--> Καρπουζοδιάβασμα

--> Παγωτοδιάβασμα

--> Milkshake διαβασμα

--> Παρασκευοδιάβασμα με παραδοσιακά κουλουράκια από την Ρωσία - σε συνδυασμό με το μάθημα της Γεωγραφίας

Το γραφείο ενός/μιας συγγραφέα: η γωνιά στην οποία πλάθονται και γεννιούνται οι ιστορίες του/της...

Πώς νομίζεις θα ήταν
το δικό σου γραφείο
αν εσύ αποφάσιζες να
γίνεις συγγραφέας;
→ Πού θα βρισκόταν;
→ Τι θα είχε για θέα;
→ Ποια έπιπλα θα
υπήρχαν σε αυτό;
Ποια διακοσμητικά θα
έβαζες;
→ Πότε θα το
χρησιμοποιούσες;

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 8

Πώς προετοιμάζω την ανάγνωση
ενός βιβλίου;

Δήμητρα Χαλαλάμπους

Ο κλεμμένος θησαυρός

Εκδόσεις Πάργα - 2012

ΤΙΤΛΟΣ

ΕΙΔΟΣ

Ποια μουσική ταιριάζει με το βιβλίο;;;
Ακούστε και διαλέξτε...

Κοιτάξτε προσεκτικά τα πιο κάτω εξώφυλλα. Με ποιο από αυτά τα βιβλία νομίζετε ότι «συγγενεύει» ο κλεμμένος θησαυρός;

ΤΟΠΟΣ

Ψαχούλεψε με την αφή και μάντεψε πού
διαδραματίζονται τα γεγονότα του βιβλίου;;;

ΗΡΩΕΣ/ΗΡΩΙΔΕΣ

ΕΗΝΕΛ

ΕΛΕΝΗ

ΦΗΚΟΣΛΟΣ

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

ΝΑΤΜΑ

ΜΑΝΤΑ

ΕΡΙΣΗΥΠΙΔ

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ΙΡΑΧ

ΧΑΡΙ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 9

Κινητοποιώντας την περιέργεια των παιδιών πριν την
ανάγνωση

Τρόποι δημιουργικής γνωριμίας αναγνώστη/αναγνώστριας –
ηρώων/ηρωίδων

Πάρτε τυχαία έναν/μια ήρωα/ηρωίδα του βιβλίου
και προσπαθήστε από το όνομα και μόνο να
μαντέψετε ποιος/ποια ή τι ήταν;

Γράψετε μια επιγραμματική περιγραφή...

«Πράσινοι Ιππότες σε Μυστική Αποστολή»

- Γαλαζένιος
- Μελένια
- κ. Λεύκιος Μαυρέλης
- κυρία Τσόκο Πραλίνα
- Δον Ρόνα Σπαγέτης Ντε Ναπολιτάν
- Ο Οζονούλης

«Πράσινοι Ιππότες σε Μυστική Αποστολή»

- Γαλαζένιος
  - Ουράνιο τόξο Α'
- Μελένια
  - Ουράνιο τόξο Β'
- κ. Λεύκιος Μαυρέλης
  - Υπουργός εξωτερικών της χώρας των άσπρων και των μαύρων ονείρων
- κυρία Τσόκο Πραλίνα
  - η υπουργός εξαγωγών της χώρας των σοκολάτων
- Δον Ρόνα Σπαγέτης Ντε Ναπολιτάν
  - Αρχι-σέφ της χώρας των μακριών και γεμάτων σάλτσα μακαρονιών
- Ο Οζονούλης
  - Κάτοικος της Οζονούπολης

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 10

Δημιουργική ανάγνωση του βιβλίου

Τι μπορείς να κάνεις με μια συνηθισμένη
πένα;

1. Να γράψεις
2. Να σχεδιάσεις
3. Να υπογράψεις
4. Να μουντζουρώσεις
5. Να ξύσεις την πλάτη σου

Τι μπορείς να κάνεις με πολύχρωμα φτερά;

1. Να γαργαλήσεις
2. Να ντυθείς ινδιάνος
3. Να κάνεις κατασκευές
4. Να φτιάξεις μια μάσκα

ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ ΦΤΕΡΟ

Οι Άμπρα μάγοι και οι παράξενές τους κατασκευές... Ποιες να είναι αυτές; Λύστε τα αινίγματα και θα τις βρείτε!

Είναι τα αυτοκίνητα που κινούνται ανάμεσα στα αστέρια. Πώς λέγονται;

>> αστροκίνητα

Είναι οι μοτοσυκλέτες για ... μωρά. Δηλαδή οι...

>> μωροσυκλέτες

Είναι κουβαδάκια φτιαγμένα από σοκολάτα. Και ονομάζονται...

>> σοκολακουβαδάκια

Άσκηση δημιουργικής γραφής μετά την ανάγνωση του βιβλίου

Προσπαθήστε να μετατρέψετε ένα απλό αντικείμενο καθημερινής χρήσης σε ήρωα/ηρωίδα ενός βιβλίου. Παρουσιάστε τον/την σε μια σύντομη παράγραφο στην οποία θα αυτοσυστήνεται (πρωτοπρόσωπη αφήγηση) ή αφήστε κάποιον/αν άλλο/η να μας τον/την συστήσει (τριτοπρόσωπη αφήγηση). Είναι σημαντικό να αναφέρετε τα ακόλουθα στοιχεία, αλλά και όποιες άλλες πληροφορίες κρίνετε απαραίτητες, για να δώσετε ταυτότητα στον/στη φανταστικό/ή σας ήρωα/ηρωίδα:

- Αντικείμενο
- Μαγικές ιδιότητες
- Όνομα
- Αποστολή

Μερικές ιδέες ακόμη...

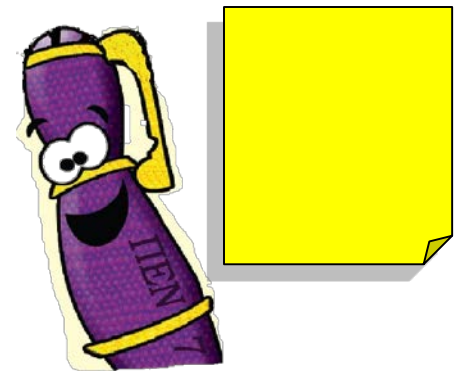
1. Προσθέστε άλλο ένα φτερό στο κεφάλι της ΠΕΝ 7.

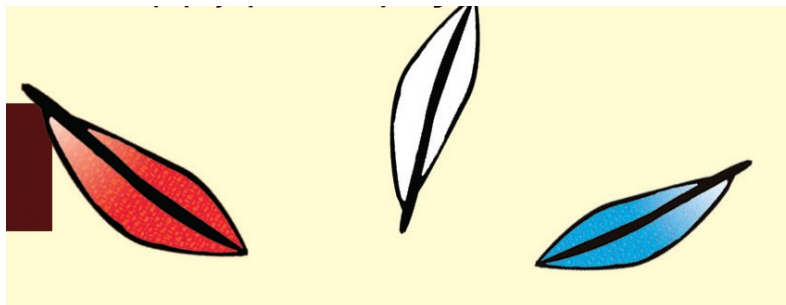
→ Τι χρώμα θα είχε;

→ Ποια θα ήταν η αποστολή του;

→ Ποιο μήνυμα θα άφηνε πέφτοντας από το φτερωτό κεφάλι της πλουμιστής μας πέννας;

2. Αν η ΠΕΝ7 μπορούσε να ικανοποιήσει μια δική σας τρελή και βαθιά επιθυμία ποια θα ήταν αυτή;

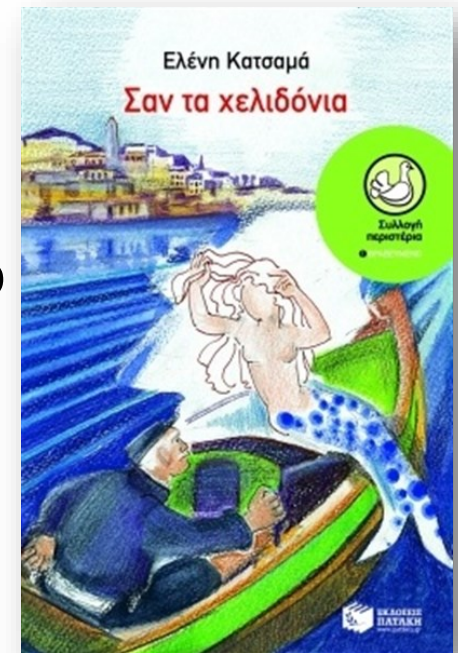

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 11

Με αφορμή ένα τραγούδι...

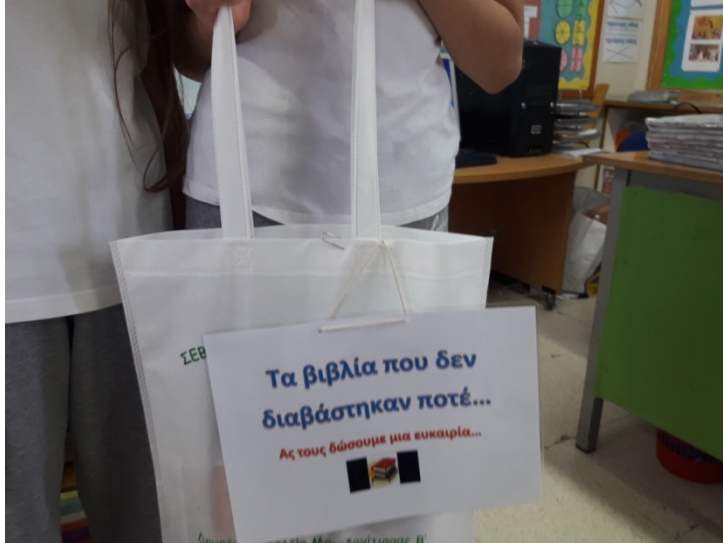
- Τα παιδιά ακούνε το τραγούδι *Ederlezi «Του Άη Γιώργη»* σε μουσική Goran Bregonic και στίχους στα ελληνικά της Λίνας Νικολακοπούλου
- Συνδέουν το τραγούδι με τη νουβέλα της Ελένης Κατσαμά *«Σαν τα χελιδόνια»*.
- Εντοπίζουν πώς το τραγούδι επικοινωνεί με το κείμενο και πώς δύο διαφορετικές μορφές τέχνης καταγράφουν, με τον τρόπο της η καθεμιά, την ταυτότητα μιας ομάδας ανθρώπων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 12

Τα βιβλία που δε διαβάστηκαν ποτέ...

- Η σημαντικότητα της επαφής των παιδιών με το βιβλίο σαν αντικείμενο.
- Η ανάγκη να αναζητήσουν βιβλία, να ψάξουν την ταυτότητά τους, να διερωτηθούν σχετικά με αυτά, να τα φυλλομετρήσουν, να τα προτείνουν, να τα επιλέξουν ή να τα απορρίψουν...

Τα βιβλία που δε διαβάστηκαν ποτέ...

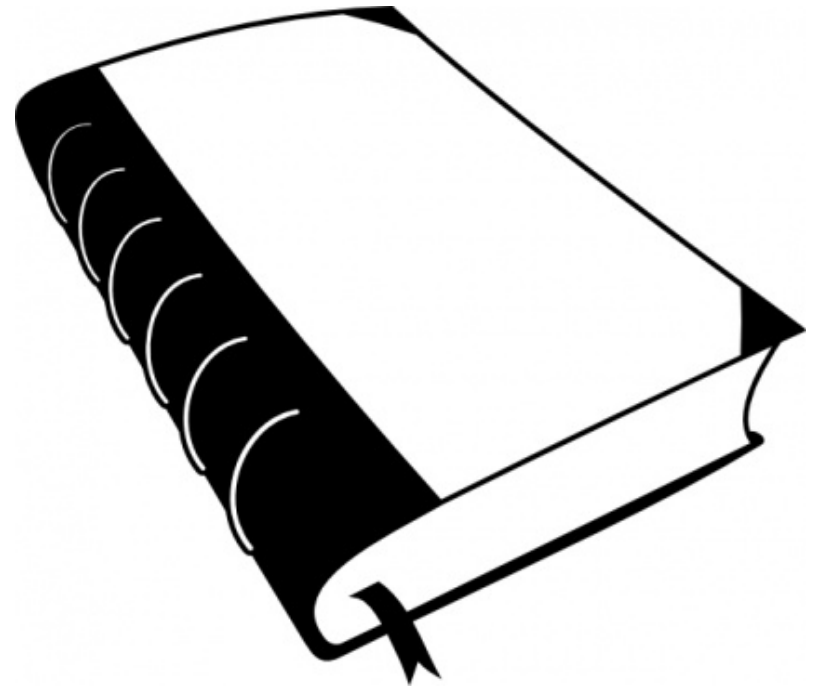
Προέκταση

Τα παιδιά συναντιούνται με ένα άλλο τμήμα του σχολείου και παίζουν με τα βιβλία που ευτυχώς διαβάστηκαν έστω μια φορά:

Παιχνίδι Α': Γράψετε στη μια πλευρά της σελίδας τον τίτλο του βιβλίου και στην άλλη τα γράμματα των λέξεων του τίτλου ανακατεμένα:

Με τα ανακατεμένα γράμματα γράψτε όσες περισσότερες λέξεις μπορείτε στο πιο κάτω συννεφάκι. Στη συνέχεια, διαλέξτε όσες λέξεις θέλετε και ετοιμάστε έναν δικό σας «τρελό» τίτλο για ένα φανταστικό βιβλίο που θα θέλατε να διαβάσετε...

Παιχνίδι Β΄

Βήμα Α΄: Ανοίξτε τα βιβλία σας στη σελίδα 26

Βήμα Β΄:

Εντοπίστε και καταγράψτε 5 διαφορετικές λέξεις που ξεκινούν με Σσ.

Βήμα Γ΄:

Χρησιμοποιήστε αυτές τις λέξεις για να γράψετε το πιο σύντομο παραμύθι που μπορείτε.

Χρησιμοποιήστε τα πιο κάτω σαν βοήθεια:

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ...

Έπειτα ...

Ξαφνικά ...

Στο τέλος ...

Παιχνίδι Γ'

Βήμα Α': Ανοίξτε τα βιβλία σας στη σελίδα 100.

Βήμα Β': Διαβάστε τη σελίδα και βρέστε μια πρόταση που σας αρέσει.

Βήμα Γ': Αποδώστε την αντικαθιστώντας 3 λέξεις της με απλό σχέδιο.

Εκείνη τη μέρα, που ο ήλιος έλαμπε στον ουρανό, το αγόρι δεν ήθελε τίποτε άλλο παρά να κάνει μια βουτιά στην καταγάλανη θάλασσα.

Εκείνη τη μέρα, που ο έλαμπε στον ουρανό, το δεν ήθελε τίποτε άλλο παρά να κάνει μια βουτιά στην καταγάλανη

Σας ευχαριστώ πολύ...

Ένα βιβλίο είναι ένας κήπος που μπορείς να κουβαλήσεις στην τσέπη σου!

Αραβική παροιμία

Χαρίστε στα παιδιά την ευκαιρία να φτιάξουν έναν κήπο στην καρδιά και στο μυαλό τους. Θα σας θυμούνται και θα σας ευγνωμονούν παντοτινά για αυτό...